

Évközi 23. vasárnap

Jak 2,1-5

A világ szemében szegények

¹Testvéreim, Urunk, a megdicsőült Jézus Krisztus hitét ne személyválogatással tartásátok. ²Ha közösségekbe belép egy férfi pompás öltözékben, aranygyűrűvel az ujján, és belép egy szegény is elnyűtt ruhában, ³figyelmetek a pompás öltözékű felé fordul, és így szóltok hozzá: „Foglalj itt kényelmesen helyet.” A szegénynek meg azt mondjátok: „Állj oda oldalra!” Vagy: „Ülj ide számolyomhoz!” ⁴Nem volt részrehajló ítéletek? Nem gonosz gondolatok alapján ítéletek? ⁵Hallgassatok ide, szeretett testvéreim! Hát az Isten nem azokat választotta-e ki, akik a világ szemében szegények, hogy a hitben gazdagok legyenek, és örököljék az országot, amelyet azoknak ígért, akik őt szeretik?

Az őskeresztény egyház a rabszolgáktól a gazdag kereskedőig és közigazgatási tisztségviselőig vállalta fel azt, hogy egyetlen közösségbe gyűjti a híveket. A közösség helységének említésére az adott szöveg a zsinagógát említi (2. v.) amely egyedülálló az egész Újszövetségben. Nyilvánvaló hogy zsidókeresztény közösségre vonatkozik a példa. Az eset lehet valóságos is, de lehet, hogy a retorika miatt úgy kezeli a konkrétan látszó esetet, mint típusproblémát. A társadalmi különbség a közösségben csak az öltözetből derül ki. A gazdagok iránti szolgálalkúság és a közösség jövőjéért való rövid távú aggodás a gazdagok favorizálását eredményezi. A szerző tudja a közösség jövőjét nem a társadalmi rang fogja megadni, hanem a tagok lelki, emberi értékei. Itt viszont a közösség gondolkodása torzul, amikor ez a különbségtétel és az eltérő, „személyválogató” (1. v.) magatartás elharapódzik. A közösség egysége szempontjából ez a magatartás tragikus lehet, amely előkészíti a későbbi szakadást.

A messianisztikus tanítás az Ószövetségben is a szegények mellett szól, és azokra hívja fel a figyelmet. A keresztény egyház egyik nagy társadalmi hatóereje éppen a szegények, özvegyek felkarolása. A kezdetben megszervezett diakónusi intézmény éppen ezen elnyomott és kiszolgáltatott csoportoknak kínált menedéket az egyházban. Érthető tehát a szerző égő aggodalma, hogy a hitben gazdagok helyett a pénzben gazdagokat részesítik előnyben, ez teljesen ellentétes a Jézus tanításával és az első keresztények gyakorlatával.

Ellentétben Pállal ebben a levélben nem az ortodoxia féltése, vagyis az igaz hit féltése jellemző a szerzőre és nem koncepciós vitákba keveredik, hanem az ortopraxis, vagyis a helyes keresztény gyakorlat. Úgy tűnik, hogy a második generációs keresztények problémájával foglalkozik a levél, amelyben a helyes morális magatartás fontosabb szerepet kap, mint a teoretikus viták. A hellenisztikus társadalomban a sztoikus filozófia a társadalmi haladást is a helyes társadalmi gyakorlat kifejlesztésében látta. A keresztény közösségek nem annyira erről vitázni akarnak, mint inkább ezt a helyes gyakorlatot megvalósítani.

Az egyház történetében később kialakult tragikus konfliktus előre vetíti az árnyékát, a szegények és gazdagok között a középkori egyház még a hivatalos joggyakorlatban is különbséget tett, és a nemeseknek előjogokat biztosított. Ezt az igazságtalanságot az eretnekek, valdiak, bogumilok és husziták az egyház szétszakítására használták, Szent Ferenc pedig kétségbeesett kísérletet tett a rendje segítségével az egység helyreállítására. Nagy egyházi szinten és egyházközösségi szinten ma is létezik ez a probléma, és igen nehéz megoldani. Ráadásul a XX. század szociális demagógiája a szegényeket erkölcsösnek tüntette fel, a gazdagokat pedig társadalmi státusuk miatt, bűnösöknek és jogfosztásra éretteknek. Így, ahelyett, hogy a két osztály közötti különbséget megoldani igyekezett volna, a gyűlöletet fokozta egymás ellen, anélkül, hogy a szegénység megoldására valós megoldást kínált volna. A kapitalista társadalmakban újra a gazdagok uralma erősödik meg. A szegény munkavállalókat nem az egyház, hanem a szakszervezetek képviselték, akiknek támogatását vállalta fel időnként az egyház. A megoldás talán az lenne, ha az egyházközösségek nemcsak mint vasárnapi kultuszközösségek működnének, hanem olyan egymást személyesen ismerő és tisztelő önszegélyező csoportok, amelyben a szolidaritás erősebb, mint a gazdasági érdekre épülő, névtelen társadalomban. Az ilyen egyházközösségek megszervezésére Európában is egyre nagyobb igény lenne, Magyarországon pedig a szociálisan egyre jobban szétszakadó társadalom számára a legnagyobb áldás lenne az ilyen keresztény közösség. Ennek megszervezése viszont a Katolikus Egyházban új típusú vezetőket és újszerű közösségépítő gondolkodást igényelne, valamint olyan gondolkodókat, akik felismerik azokat az értékeket és értékes embereket, akik a világ szemében szegények, az Isten szemében viszont gazdagok.